

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт»

Факультэт прынттэхналогій і медыякамунікацый
Кафедра беларускай філалогіі

УЗГОДНЕНА
Загадчык кафедры
_____ В.У.Русак
_____ 2023

УЗГОДНЕНА
Дэкан факультэта
_____ Т.А.Далгова
_____ 2023

ЭЛЕКТРОННЫ ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ
«БЕЛАРУСКАЯ МОВА (ПРАФЕСІЙНАЯ ЛЕКСІКА)»

для спецыяльнасці

1-48 01 01 Хімічная тэхналогія неарганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў

Складальнік:
А.А. Кірду́н, дацэнт, кандыдат філалагічных навук

Разгледжана і зацверджана на пасяджэнні
навукова-метадычнага савета _____ 2023, пратакол № _____

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Электронны вучэбна-метадычны комплекс (ЭВМК) па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» для студэнтаў спецыяльнасці 1-48 01 01 Хімічная тэхналогія неарганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў, распрацаваны на падставе артыкула 86 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі, у адпаведнасці з Палажэннем аб вучэбна-метадычным комплексе на ўзроўні вышэйшай адукацыі, зацверджаным Пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 08.11.2022 № 427, Палажэннем аб электронным вучэбна-метадычным комплексе па вучэбнай дысцыпліне, зацверджаным загадам рэктара БДТУ ад 28.02.2023 № 116, вучэбнай праграмы:

– Беларуская мова (прафесійная лексіка): вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасцей 1-75 01 01 Лясная гаспадарка, 1-75 02 01 Садова-паркавае будаўніцтва, 1-89 02 02 Турызм і прыродакарыстанне, 1-36 05 01 Машыны і абсталяванне ляснога комплексу, 1-46 01 02 Тэхналогія дрэваапрацоўчых вытворчасцей, 1-43 01 06 Энергаэфектыўныя тэхналогіі і энергетычны менеджмент, 1-54 01 03 Фізіка-хімічныя метады і прыборы кантролю якасці прадукцыі, 1-48 01 02 Хімічная тэхналогія арганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў, 1-48 01 05 Хімічная тэхналогія перапрацоўкі драўніны, 1-48 02 02 Тэхналогія лекавых прэпаратаў, 1-48 02 01 Біятэхналогія, 1-25 01 07 Эканоміка і кіраванне на прадпрыемстве, 1-26 02 03 Маркетынг, 1-36 01 08 Канструяванне і вытворчасць вырабаў з кампазіцыйных матэрыялаў, 1-36 07 01 Машыны і апараты хімічных вытворчасцей і прадпрыемстваў будаўнічых матэрыялаў, 1-36 07 02 Вытворчасць вырабаў на аснове трохмерных тэхналогій, 1-48 01 01 Хімічная тэхналогія неарганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў, 1-48 01 04 Тэхналогія электрахімічных вытворчасцей, 1-57 01 01 Ахова навакольнага асяроддзя і рацыянальнае выкарыстанне прыродных рэсурсаў, 1-47 02 01 Тэхналогія паліграфічных вытворчасцей, 1-36 06 01 Паліграфічнае абсталяванне і сістэмы апрацоўкі інфармацыі, 1-98 01 03 Праграмнае забеспячэнне інфармацыйнай бяспекі мабільных сістэм, 1-40 01 01 Праграмнае забеспячэнне інфармацыйных тэхналогій, 1-47 01 02 Дызайн электронных і вэб-выданняў, 1-48 01 06 Прамысловая водападрыхтоўка і водаачыстка і для **напрамкаў спецыяльнасцей:** 1-40 05 01-03 Інфармацыйныя сістэмы і тэхналогіі (выдавецка-паліграфічны комплекс), 1-26 02 02-03 Менеджмент (вытворчы), 1-26 02 02-04 Менеджмент (нерухомай маёмасці), 1-26 02 02-05 Менеджмент (міжнародны), 1-53 01 01-04 Аўтаматызацыя тэхналагічных працэсаў і вытворчасцей (хімічная прамысловасць), 1-46 01 01-01 Лясная інжынерыя і лагістычная інфраструктура ляснога комплексу (тэхналогія лесапрамысловай вытворчасці) / склад. Русак В.У. – Мінск: БДТУ, 2016 (№ УД-1422 / вуч. ад 01.06.2020).

Мэты ЭВМК: удасканаленне навукова-метадычнага і вучэбна-метадычнага забеспячэння вышэйшай адукацыі; павышэнне эфектыўнасці самастойнай работы студэнтаў; укараненне ў адукацыйны працэс сучасных інфармацыйных тэхналогій, якія забяспечваюць павышэнне якасці адукацыі; фарміраванне інфармацыйна-камунікацыйнай прасторы ўзаемадзеяння паміж удзельнікамі адукацыйнага працэсу; засваенне студэнтамі тэарэтычных ведаў і практычных навыкаў у галіне беларускай мовы.

Асаблівасці структуравання і падачы вучэбнага матэрыялу

ЭВМК вклучае раздзелы: уключае раздзелы: тэарэтычны, практычны, кантролю ведаў і дапаможны.

Тэарэтычны раздзел змяшчае матэрыялы для тэарэтычнага вывучэння вучэбнай дысцыпліны – прэзентацыі, гіперспасылкі на знешнія інтэрнэт-рэсурсы, вучэбны дапаможнік:

Русак, В.У. Беларуская мова (прафесійная лексіка): кароткі тэарэтычны курс і практычныя заданні : вучэб.-метад. Дапам. Для студэнтаў па хіміка-тэхналагічных спецыяльнасцях / В.У. Русак. – Мінск: БДТУ, 2017. – 196 с.

Беларуская мова ў сям’і славянскіх моў і моў народаў свету [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=IAmPI9mPhcg> – Дата доступу: 10.04.2023.

«Гаворкі Беларусі»: як гаворыць краіна [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=YFxYkhZW2qU> – Дата доступу: 10.04.2023.

Лексіка. Фразеалогія. Культура маўлення [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=zndMLMYWMS4> – Дата доступу: 21.03.2023.

150 год “Словарю беларускага наречця” І.І. Насовіча [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Kcj-UcoQsyw4> – Дата доступу: 22.04.2023.

Спецыяльная лексіка беларускай мовы [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://book.ggpek.by/belmova/teor/leksichnaya-sistema-belaruskaj-litaraturnaj-movy/spetsyyalnaya-leksika-belaruskaj-movy> – Дата доступу: 16.02.2023.

Тэрміналогія ў сферы прафесійнай дзейнасці спецыяліста [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://book.ggpek.by/belmova/teor/leksichnaya-sistema-belaruskaj-litaraturnaj-movy/terminalogiya-sfery-prafesijnaj-dzejnastsi-spetsyyalista> – Дата доступу: 16.02.2023.

Паняцце функцыянальнага стылю. Класіфікацыя функцыянальных стыляў. Публіцыстычны стыль маўлення [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://book.ggpek.by/belmova/teor/funktsyyanalnyya-styli-malennya/panyatstse-funktsyyalnaga-stylju-klasifikatsyya-funktsyyanalnykh-stylya-publitsystychny-styl-malennya> – Дата доступу: 16.02.2023.

Асаблівасці мастацкага і гутарковага стыляў [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://book.ggpek.by/belmova/teor/funktsyyanalnyya-styli-ma-lennya/asablivastsi-mastatskaga-i-gutarkovaga-stylya> – Дата доступу: 16.02.2023.

Навуковы стыль. Моўныя сродкі навуковага стылю [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://book.ggpek.by/belmova/teor/funktsyyanalnyya-styli-ma-lennya/navukovy-styl-mo-nyya-srodki-navukovaga-stylyu> – Дата доступу: 16.02.2023.

Афіцыйна – справавы стыль. Моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://book.ggpek.by/belmova/teor/funktsyyanalnyya-styli-ma-lennya/afitsyjna-spravavystyl-mo-nyya-srodki-afitsyjna-pravavoga-stylyu> – Дата доступу: 16.02.2023.

Красней, В.П. Некаторыя лінгвістычныя аспекты нарматыўнасці тэрміна [Электронны рэсурс] / В.П. Красней // Роднае слова. – 2011. – № 7. – С. 38–42. – Рэжым доступу: <http://www.rs.unibel.by/imgRS/pdf/4353.pdf> – Дата доступу: 19.04.2023.

Практычны раздзел уключае матэрыялы па правядзенні практычных заняткаў – заданні ў адпаведнасці з асноўнымі раздзеламі вучэбнай праграмы «Беларуская мова (прафесійная лексіка)», розныя па змесце, аб’ёме і ступені цяжкасці; тэксты па спецыяльнасці 1-48 01 01 Хімічная тэхналогія неарганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў, для перакладу з рускай мовы на беларускую; спіс тэм для вусных паведамленняў студэнтаў, у якім значная частка адведзена падзеям, што адбываюцца ў Рэспубліцы Беларусь і маюць актуальнасць для будучых спецыялістаў у галіне хімічных тэхналогій; практыкум:

Кірду́н, А.А. Беларуская мова (прафесійная лексіка). Практыкум і вучэб.-метад. дапаможнік для студэнтаў спецыяльнасцей 1-48 01 01 «Хімічная тэхналогія неарганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў», 1-48 01 02 «Хімічная тэхналогія арганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў», 1-48 02 01 «Біятэхналогія», 1-48 01 04 «Тэхналогія электрахімічных вытворчасцей» / А. А. Кірду́н. – Мінск : БДТУ, 2021. – 211 с.

Раздзел кантролю ведаў змяшчае: 1) кантрольныя пытанні да кожнага раздзела праграмы, якія накіраваны на сістэматызацыю тэарэтычных ведаў і выяўленне ступені засваення той ці іншай тэмы; 2) тэсты па асноўных раздзелах праграмы; 3) пытанні да заліку.

Дапаможны раздзел змяшчае: вучэбную праграму дысцыпліны «Беларуская мова (прафесійная лексіка)»; спіс рэкамендаванай літаратуры; тлумачальны руска-беларускі слоўнік тэрмінаадзінак, укладзены складальнікам ЭВМК на матэрыяле айчыннай літаратуры, адпаведнай хіміка-тэхналагічным навуковым галінам.

Спіс рэкамендаванай літаратуры на папяровым носьбіце Асноўная

1. Беларуская мова: прафесійная лексіка: (для спецыяльнасцей медыка-біялагічнага профілю): вучэбна-метадычны дапаможнік для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі, якія навучаюцца па спецыяльнасцях: 01-02 04 01 «Біялогія і хімія», 01-02 04 02 «Біялогія і геаграфія» / [Н. У. Чайка і інш.]. – Мінск : БДМУ, 2020. – 120 с.

2. Большой белорусско-русский, русско-белорусский словарь [в соответствии с новыми «Правилами белорусской орфографии и пунктуации» : 46000 слов] Минск : Попурри , 2019. – 622 с.

3. Кірду́н, А.А. Беларуская мова (прафесійная лексіка). Практыкум і вучэб.-метадыч. дапаможнік для студэнтаў спецыяльнасцей 1-48 01 01 «Хімічная тэхналогія неарганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў», 1-48 01 02 «Хімічная тэхналогія арганічных рэчываў, матэрыялаў і вырабаў», 1-48 02 01 «Біятэхналогія», 1-48 01 04 «Тэхналогія электрахімічных вытворчасцей» / А. А. Кірду́н. – Мінск : БДГУ, 2021. – 211 с.

4. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы: больш за 65 000 слоў: у 2 т. / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытут мовазнаўства ім. Я. Коласа. – Мінск : Беларусь, 2022.

Дадатковая

1. Арфаэпічны слоўнік беларускай мовы / Нац. акад. навук Беларусі, Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа, Аб'яднаны інстытут праблем інфарматыкі; уклад.: В. П. Русак, Ю. С. Гецэвіч, С. І. Лысы, В. А. Мандзік; рэдкал.: В. П. Русак, Ю. С. Гецэвіч, С. І. Лысы. – Мінск: Беларуская навука, 2017. – 757 с.

2. Граматычны слоўнік дзеяслова / Нац. акадэмія навук Беларусі, Ін-т мовы і літаратуры імя Я. Коласа і Я. Купалы; уклад. В. П. Русак [і інш.]; навук. рэд. В. П. Русак. – 2-е выд., дапрац. – Мінск: Беларуская навука, 2013. – 1252 с.

3. Граматычны слоўнік назоўніка / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Інстытут мовы і літаратуры імя Я. Коласа і Я. Купалы; нав. рэд. А. Я. Міхневіч, В. П. Русак. – Мінск: Беларуская навука, 2008. – 1379 с.

4. Граматычны слоўнік прыметніка, займенніка, лічэбніка, прыслоўя: даведач. выд. / уклад.: В. П. Русак [і інш.]; навук. рэд.: В. П. Русак; НАН Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры [і інш.]. – 2-е выд., дапрац. – Мінск: Беларуская навука, 2013. – 1135 с .

5. Кандрацэня, І.У. Сучасная беларуская арфаграфія: акадэмічны даведнік / І.У. Кандрацэня, Л.П. Кунцэвіч, А.А. Лукашанец. – Мн.: Аверсэв, 2012. – 272 с.

6. Кузьміч, В. А. Асаблівасці навуковага стылю беларускай мовы ў кантэксце навукова-тэхнічнага перакладу: дапам. / Кузьміч, В.А., Швед, Г. Ф. – Мінск: БДГУ, 2013. – 85 с.

7. Плотнікаў, Б. А. Беларуская мова. Лінгвістычны кампедыум / Б. А. Плотнікаў, Л. А. Антанюк. – Мінск: Інтэрпрэсэрвіс, Кніжны Дом, 2003. – 672 с.

8. Русак, В. У. Сучасная беларуская мова: тэорыя і практыкум: дапам. / В. У. Русак. – Мінск: БДТУ, 2014. – 267 с.

9. Русак, В.У. Беларуская мова (прафесійная лексіка): кароткі тэарэтычны курс і практычныя заданні : вучэб.-метад. Дапам. Для студэнтаў па хіміка-тэхналагічных спецыяльнасцях / В.У. Русак. – Мінск: БДТУ, 2017. – 196 с.

10. Слоўнік беларускай мовы / Нац. акадэмія навук Беларусі, Ін-т мовы і літаратуры імя Я. Коласа і Я. Купалы ; уклад. Н. П. Еўсіевіч [і інш.]; навук. рэд. А. А. Лукашанец, В. П. Русак. – Мінск: Беларуская навука, 2012. – 916 с.

11. Чатырка, Д. М. Беларуская мова (прафесійная лексіка). Грамадскае харчаванне: вучэб. дапам. / Д. М. Чатырка. – Мінск: РІПА, 2018. – 153 с.

Усяго ў склад ЭВМК уключана 4 кафедральныя выданні, 15 спасылак на рэкамендаваную літаратуру, 11 гіперспасылак на знешнія інтэрнэт-рэсурсы. Фонд ацэнчаных сродкаў змяшчае больш за 150 пытанняў рознага ўзроўню складанасці па ўсіх раздзелах вучэбнай дысцыпліны.

Рэкамендацыі па арганізацыі работы з ЭВМК

ЭВМК можа выкарыстоўвацца пры правядзенні ўсіх відаў заняткаў па вучэбнай дысцыпліне, для бягучага і прамежкавага кантролю ведаў студэнтаў.

Від работы	Структурныя часткі ЭВМК, якія мэтазгодна выкарыстоўваць
Вывучэнне лекцыйных тэм	Электронны дапаможнік (тэарэтычны раздзел ЭВМК); вучэбныя і навуковыя выданні, рэкамендаваныя для азнаямлення (дапаможны раздзел ЭВМК).
Пошук даведачнай інфармацыі	Вучэбныя і навуковыя выданні, рэкамендаваныя для азнаямлення (дапаможны раздзел ЭВМК).
Падрыхтоўка да практычных заняткаў	Электронны дапаможнік (тэарэтычны раздзел ЭВМК); практычныя заданні (практычны раздзел ЭВМК)
Выкананне праверачных і кантрольных работ	Электронны дапаможнік (тэарэтычны раздзел ЭВМК); кантрольныя пытанні і заданні, кантрольныя тэсты (раздзел кантролю ведаў ЭВМК); вучэбныя і навуковыя выданні, рэкамендаваныя для азнаямлення (дапаможны раздзел ЭВМК).
Падрыхтоўка да заліку	Электронны дапаможнік (тэарэтычны раздзел ЭВМК); практычныя заданні (практычны раздзел ЭВМК); кантрольныя пытанні і заданні, кантрольныя тэсты, пытанні да заліку (раздзел кантролю ведаў ЭВМК)

Работа з ЭВМК садзейнічае ўкараненню сучасных інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій у адукацыйны працэс, дазваляе арганізаваць рацыянальнае размеркаванне вучэбнага часу па тэмах вучэбнай дысцыпліны і забяспечыць эфектыўную самастойную работу студэнтаў.

ЭВМК размешчаны ў СДН БДТУ, адрас спасылкі

<https://dist.belstu.by/course/view.php?id=2767>

Памер ЭВМК 7 Мб.

Дацэнт

_____

А.А. Кірдуn